

ЗАГОСТРЕННЯ ДЕМОГРАФІЧНОЇ ПРОБЛЕМИ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

студент Олійник О.В.

(наук. керівник - доц. Іванова Т.І.)

Сучасна демографічна ситуація в Україні кваліфікується дослідниками як гостра демографічна криза. Така оцінка базується на результатах статистичного аналізу динаміки показників відтворення населення й на дослідженнях характеру та особливостей демореальності, так і структурно-функціонального механізму взаємодії складових її, моментів та аспектів.

Відомо, що раніше негативні тенденції були притаманні відтворенню населення України протягом багатьох десятиліть. У всіх високо розвинутих країнах також після Другої світової війни знизився приріст населення, а в деяких навіть призупинився. Але останніми роками ми спостерігаємо, що ці тенденції загострилися, погіршення демографічної ситуації прискорилося, почалися депопуляція й погіршення важливих якісних характеристик населення. Саме тому, що депопуляція супроводжується погіршенням якісних характеристик населення, демографічна ситуація в Україні вважається кризовою, й сьогодні ми належимо до найнеблагополучніших із демографічного погляду країн світу.

Згідно до статистичних даних за останні 10 років чисельність населення України зменшилась майже на 5 млн., і це при тому, що в Україні не було ні війн, ні збройних конфліктів, ні масових епідемій..

В цьому можна виділити ряд наступних причин: відтворення населення економічно не забезпечене; рівень заробітної плати навіть у некризових умовах не задовольняв потреб відтворення населення, оскільки не покривав усіх необхідних витрат сім'ї на утримання не тільки третьої, а й другої дитини; надзвичайно низький, злидений рівень пенсійного забезпечення повністю або частково непрацездатних людей старшого та похилого віку, який унеможливорює задоволення навіть їхніх елементарних потреб; незадовільні житлові умови, особливо в сім'ях з двома та більшою кількістю дітей; сприяє зниженню народжуваності також нерозв'язаність екологічних проблем, загострених Чорнобильською катастрофою; соціально-психологічний дискомфорт, породжений

невпевненістю у кращому майбутньому; в Україні розгортається епідемія ВІЛ/СНДу, й яка принесе великі втрати на всіх рівнях суспільства; високі тарифи на комунальне обслуговування; високий рівень інфляції на протязі майже всіх років ринкових реформ. Населення країни стикається кожного дня все з новими причинами такими як зниження якості продуктів харчування, медичного обслуговування, введення платного лікування, високі ціни на медичні послуги та лікарські препарати. Встановлення платного навчання призводить до зниження витрат населення на харчування та лікування.

Втрата роботи знижує рівень матеріального забезпечення, завдає морально-психологічної травми, веде до втрати самоповаги, що спричиняє поширення алкоголізму, наркоманії та злочинності. Крім того, безробіття викликає кумулятивний ефект зростання показників соціальної патології: у перші три роки збільшується кількість нервово-психічних захворювань, самогубств, злочинів, а в наступні роки зростає також частота хронічних реакцій (хвороб і смертності).

Все це змушує значно більшою мірою, ніж раніше, обмежувати розмір сім'ї. Більшість шлюбних пар або обмежується народженням однієї дитини, або залишається бездітною. Прогнозні розрахунки показали, що підстав для оптимізму щодо швидкого подолання депопуляції немає. Соціально-економічна перебудова суспільства в Україні спричинила гострі проблеми. Їхнє вирішення передбачає розробку науково обґрунтованої комплексної програми подолання демографічної кризи, яка б охоплювала не тільки питання простого відтворення населення, але й його розвитку у широкому соціальному контексті. У першочерговому порядку необхідно розробити сучасну ідеологію демографічного розвитку України, що поєднувала б об'єктивний аналіз реалій з науково обґрунтованими цілями та завданнями. У зв'язку з цим слід посилити наукові розробки в галузі демографічних та гендерних досліджень, їх фінансову підтримку, а також пропаганду відповідних наукових знань.

В умовах значного зниження народжуваності, зростання смертності та погіршення здоров'я необхідно докласти максимальних зусиль для збереження і подальшого приросту населення України. У першочерговому порядку необхідно розробити сучасну ідеологію демографічного розвитку України, що поєднувала б об'єктивний аналіз реалій з науково обґрунтованими цілями та завданнями.